

Aanvrager:	Kunstverein
Titel:	2 jarig activiteitenprogramma
Gevraagd bedrag:	€ 217.430

NEGATIEF

Inleiding en samenvatting

Kunstverein is een presentatie-instelling, een onderzoeksplatform en een ledenvereniging gevestigd in Amsterdam met zusterinstellingen in New York, Vilnius, Milaan en Toronto. Van meet af is het doel om de hiaten in de hedendaagse kunst- en ontwerpgeschiedenis op te vullen. Kunstverein doet dit op een manier die tegelijkertijd de (nu) traditionele formats van de institutionele white cube uitdaagt en alternatieve presentatiemethoden gebruikt. Daarbij brengt het platform niet-conventionele hiërarchieën tot stand tussen kunst, kunstenaar, publiek en instelling - tussen deelnemers en auteurs. Kunstverein organiseert evenementen- en tentoonstellingsprogramma's en geeft publicaties uit, waarin beeldende kunst, vormgeving, film, dans, literatuur en poëzie wordt onderzocht.

Het jaarprogramma voor 2021-22 is voor 50% gewijd aan vormgeving. Wat concreet neerkomt op 4 tot 5 projecten per jaar waarbij vormgeving de hoofdrol speelt. Met behulp van de bijdrage van het Stimuleringsfonds wil Kunstverein in de komende twee jaar een drietal doelen bereiken:

1. Jaarlijks twee grote tentoonstellingen aan vormgeving wijden;
2. Autonome, crossdisciplinaire projecten van jonge vormgevers een hoofdpodium bieden;
3. Jonge ontwerpers verbinden aan hun inhoudelijke werking door ze te laten werken met oeuvres van oudere generaties kunstenaars en ontwerpers.

Kunstverein presenteert het komende jaar onder meer een tentoonstelling met het werk van Muriel Cooper (1925-1994). Voor 4 maanden zal Kunstverein alle posters, boeken, websites en lettertypes tonen. Omdat lesgeven zo'n centrale rol innam in haar praktijk zal Kunstverein ook Nederlandse, vrouwelijke, toonaangevende ontwerpers, waaronder Linda van Deursen, Marieke Stolk, Irma Boom, Maureen Mooren - maar zeker ook een jongere generatie, uitnodigen om in de tentoonstelling een les in te richten en via deze weg hun eigen praktijk in gesprek te brengen met die van Cooper zelf. David Reinfurt is co-curator van deze tentoonstelling.

Financiële analyse

De organisatie vraagt een bedrag van € 217.430 aan binnen de Regeling 1-en 2-jarig activiteitenprogramma voor een 2-jarig programma. De instelling ontving in 2020 een projectsubsidie via de regeling Vormgeving van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie. Kunstverein beschikt over een redelijke financiële positie. Het vermogen om op korte termijn aan verplichtingen te voldoen zit aan de ondergrens van wat algemeen wenselijk is. Het vermogen om op langere termijn aan verplichtingen te voldoen is voldoende, en dat geldt ook voor het vermogen om (beperkte) tegenvallers op te vangen. Er is sprake van een duidelijke groeiambitie. Kunstverein zet in op een verdubbeling van de gemiddelde jaarlijkse begroting ten opzichte van de gerealiseerde kosten en baten in 2019. De Fair Practice Code wordt onderschreven. In alle projecten wordt gebruikgemaakt van de richtlijn Kunstenaarshonoraria van het Mondriaan Fonds.

Overwegingen van de commissie

De adviescommissie reageert verdeeld op het voorstel van Kunstverein. Het doorlopend onderzoek van het platform naar de manier waarop kunst wordt verspreid en het bevragen van de werking van het distributiesysteem noemt de commissie een zeer boeiende insteek.

De commissie waardeert de alternatieve presentatiemethoden van Kunstverein en de aandacht voor niet-conventionele hiërarchieën tussen kunst, kunstenaar, publiek en instelling. Ook meent de commissie dat het platform bijzondere tentoonstellingen en projecten heeft gerealiseerd. De publicaties getuigen van artistieke kwaliteit. De commissie constateert dat het platform zich inspant om bovenregionale partners aan zich te binden. Ook het franchisemodel zorgt voor een internationaal netwerk en spreiding van het programma bij het vakpubliek.

Ondanks de positieve woorden over het gedachtengoed en de relevante vraagstellingen die Kunstverein agendeert, ziet de adviescommissie geen plaats voor de organisatie binnen de Regeling 1- en 2-jarig activiteitenprogramma. De commissie vindt de aanvraag vanuit het perspectief van deze regeling – waarbij de waarde van het programma voor het veld moet worden beoordeeld – moeilijk te waarderen. Hoewel ze potentie ziet in de projectvoorstellen voor de komende periode noemt ze een aantal zwaarwegende kritiekpunten. Ten eerste laat de commissie zich kritisch uit als het gaat om de toegankelijkheid en het publieksbereik van Kunstverein. Ze constateert dat het platform zich binnen een niche begeeft en voornamelijk het hoogopgeleide, professionele vakpubliek bereikt. De communicatiestrategie die zich eveneens richt op niet-ingevoerd publiek, overtuigt de commissie niet. De commissie vindt het een gemiste kans dat Kunstverein zich nauwelijks engageert met andere lagen van de maatschappij. Ten tweede richt de kritiek zich op de in de optiek van de commissie eenzijdige keuze voor de betrokken makers. Ze mist hierin diversiteit en constateert bijvoorbeeld dat er voor het programma gericht op vormgeving in 2021 en 2022 geen enkele niet-westerse ontwerper wordt uitgenodigd. Juist voor een avantgardistisch platform als Kunstverein vindt de commissie dit teleurstellend. Ze mist het betrekken van praktijken, vraagstukken en benaderingen vanuit een diverse groep om zo tot nieuwe inzichten te kunnen komen en een onderscheidende bijdrage aan het veld te leveren. Hierdoor vraagt de commissie zich af wat het platform in dit opzicht nu daadwerkelijk bijdraagt aan het discours en is het voor haar onvoldoende duidelijk op welke manier Kunstverein zich in het ontwerpveld onderscheidt. De commissie vraagt zich af of er op dit vlak wel voldoende expertise op het gebied van vormgeving bij het team aanwezig is. Ze merkt namelijk op dat het platform wel makers met een niet-Westerse of biculturele achtergrond in het beeldende kunstprogramma betreft. Tot slot stelt de commissie vraagtekens bij de eigen positionering van het platform binnen de culturele infrastructuur en onderschrijft ze deze niet. Ze ziet Kunstverein vooralsnog niet als tegenhanger voor de grotere museale instellingen als het Stedelijk Museum Amsterdam of het Nieuwe Instituut.

Alles overziend beschouwt de commissie het voorstel als een uitgesproken programma maar noemt ze het publieksbereik beperkt en is de commissie niet overtuigd van de mate waarin het programma op nationaal niveau een betekenisvolle bijdrage zal leveren aan de Nederlandse ontwerpsector.

Kijkend naar de criteria van de regeling beoordeelt de commissie de artistieke en maatschappelijke waarde van het activiteitenprogramma als voldoende. De relevantie van de gekozen thematiek voor het vakgebied waardeert ze eveneens. De mate van divers publieksbereik en de consistentie in doel en opzet van de aanvraag is in de ogen van de commissie echter onvoldoende.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert het bestuur deze aanvraag niet te honoreren. Ze meent, na bestudering van de aanvraag en op basis van bovenstaande overwegingen, dat de instelling onvoldoende aansluit op de doelstellingen van de Regeling 1- en 2-jarig activiteitenprogramma.